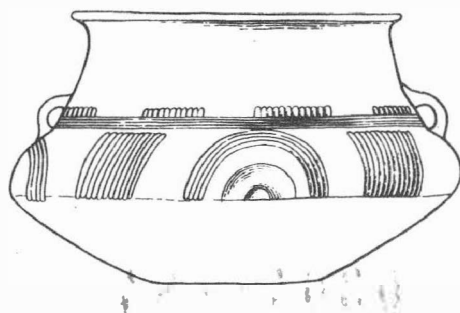

· ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

BRNO 1983

NÁLEZY ZE ŠTĚRKOVNY STÁTNIHO STATKU V MUŠOVĚ

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 28:1-3/

V měsíci srpnu 1981 předal zaměstnanec STS pracovníkům AÚ ČSAV Brno dvě bronzové vlasové ozdoby s vícenásobnou kličkou a bronzovou jehlicí. Jehlice s kulovitou, šikmo protknutou hlavicí je na krčku zdobena jemným rýhováním. Tyto předměty údajně pocházejí z hrobu, porušeného těžbou ve štěrkovně STS na katastru bývalé obce Mušov, nyní Pasohlávky. Pokud je zpráva nálezce věrohodná, potvrzuje společný výskyt jehlice s kulovitou protknutou hlavicí a vlasových ozdob s vícenásobnou kličkou názor o současnosti obou typů předmětů. Nálezy patří do závěrečného období únětické kultury, tedy do téhož časového úseku, kam náleží i větší počet hrobů, prozkoumaných zde již v minulých sezónách S. Stuchlíkem¹.

Poznámka:

1 S. Stuchlík, Únětický hrob s bronzovou dýkou s litou rukojetí z Mušova, AR XXXII 1980, 381-393.

Funde aus der Schottergrube des Staatsgutes in Mušov /Bez. Břeclav/. Im August 1981 übergab ein Arbeiter der MTS Angestellten des AÚ ČSAV Brno zwei bronzene Haarzierate mit einer mehrfachen Schlinge und eine bronzene Nadel. Diese Gegenstände stammen angeblich aus einem durch die Förderung in der Schottergrube der MTS im Kataster der ehemaligen Gemeinde Mušov, jetzt Pasohlávky, gestörten Grab. Sofern der Bericht des Finders glaubhaft ist, bestätigt das gemeinsame Vorkommen einer Kugelkopfnadel und der Haarzierate mit mehrfacher Schlinge die Ansicht über die Gleichzeitigkeit der beiden Typen von Gegenständen. Die Funde gehören in die Endphase der Úněticer Kultur, also in denselben Zeitabschnitt, wohin auch eine grössere Anzahl von Gräbern gehört, die hier bereits in den vergangenen Saisons von S. Stuchlík untersucht worden waren.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM VE VELKÝCH PAVLOVICÍCH

/okr. Břeclav/

Jana Stuchlíková, Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 20-23/

V rámci terénních úprav zemědělské půdy provádělo JZD Rovnost se sídlem ve Velkých Pavlovicích odhumusování pozemků v blízkosti zastávky ČSD Velké Pavlovice. Na odkryté ploše objevil učitel místní LŠU O. Jeřábek několik narušených pravěkých objektů. Rozsáhlý záchranný výzkum proběhl ve dvou etapách /květen-červen, říjen-listopad/. Celkem se podařilo prozkoumat 41 sídlištních objektů únětické kultury, 22 sídlištních objektů věteřovského typu, 1 nedatovatelný, z větší části zničený hrob a únětické pohřebiště o 22 hrobech.

V jižní části zkoumané plochy se rozkládalo únětické pohřebiště z předklasického období s hroby rozdělenými do dvou skupin, tvořících nepravidelné řady /H 2 - 10, 20; H 11 - 19/. Stranou byl nalezen pouze hrob č. 23 a západně od první skupiny ještě dva mladší hroby z klasické fáze únětické kultury /H 22, 23/. Několik mělkých hrobů bylo porušeno buldozerem a více než polovina byla vykradena nebo jinak druhomě otevřena. Překvapující je značně vysoký počet dvoj- a trojhrobů, kterých bylo odkryto 5, t. j. téměř čtvrtina celkového počtu. Důležité jsou zejména zajímavé doklady dodatečných pohřbů, přičemž starší kostra byla odsunuta stranou. V sedmi případech se podařilo zachytit stopy po dřevěných rakvích a v hrobě č. 22 se dochovaly zbytky držadel v rozích rakve. V neporušených hrobech se objevily běžné keramické milodary /1-5 nádob v jednom hrobě/ a poměrně vysoký byl i počet bronzových předmětů /především šperky a 2 šídla/, přestože v předklasických hrobech bývá bronzů obvykle málo. Kostry byly uloženy ve skřebeně poloze na levém nebo pravém boku.

Ve vzdálenosti cca 150 m na sever od pohřebiště se nacházelo současné, t. zn. předklasické, sídliště. V areálu únětické osady se podařilo prozkoumat 41 sídlištních objektů, z nichž některé obsahovaly velmi početný střepový materiál a množství zvířecích kostí. Únětické jámy byly soustředěny na poměrně malé plo-

še zhruba 80 x 80 m. Na dně objektu č. 10 ležela lidská kostra v neobvyklé poloze na břiše a s nohama silně skrčeny pod tělem. Mrtvý byl nepochybně svázn "do kozelce" a potom uložen do sídlištní jámy. Mezi další zajímavosti patří nález dvou psích lebek ve výklenku objektu č. 17. Lebky ležely těsně u sebe a vedle nich byl nalezen malý hrnek s páskovým uchem. Půdorysy obydlí se nepodařilo objevit, ačkoliv na volné ploše mezi jámami se zachytilo několik kúlových jamek. Výplň objektu č. 31 obsahovala neobvykle velké množství mazanice, která tvořila jakousi "kru" o průměru 100-120 cm. Na většině kusů mazanice jsou otisky kúlů a prutů a druhá strana je vyhlazena. Pod touto vrstvou byl zásyp sypký a popelovitý. Není vyloučeno, že by mohlo jít o zbytek destrukce sídelního objektu, jehož část se zřítla do sousední jámy.

V další části naleziště bylo objeveno sídliště z období věteřovského typu. Rozkládalo se na mnohem větší ploše než únětická osada a na rozdíl od únětických byly věteřovské objekty rozmístěny poměrně daleko od sebe. Ve spodní, t.j. západní části plochy byly jámy většinou silně narušeny skrývkou ornice. Několik objektů se nacházelo i nad únětickým pohřebištěm. V zásypu jámy č. 2 byla uložena v anatomickém uspořádání kostra ovce nebo kozy. Nejdůležitější objev z Velkých Pavlovic přinesl výzkum objektu č. 6. Na dně téměř 3 m hluboké jámy spočívalo v různých polohách osm lidských koster. Pět koster bylo soustředěno v jihozápadní části dna, dvě ležely těsně vedle sebe v nevelké vzdálenosti od první skupiny a osmá kostra, u níž se našly pozůstatky menšího zvířete, samostatně při jihovýchodním okraji. Jáma obsahovala pouze malé množství nevýrazného střepevého materiálu a zvířecích kostí, jen u nohou kostry č. 1 byl poškozený soudkovitý hrnek. Tento "hromadný hrob" dvou dospělých jedinců a šesti dětí různého věku představuje největší soubor antropologických nálezů z věteřovského období. Lidské kosti pocházejí rovněž z objektu č. 49, kde byla při dně nalezena část lebky. Pozoruhodná byla bohatá jáma č. 47, hluboká více než 2 m a s průměrem 380 cm u dna. V jejím zásypu se našlo velké množství keramiky a zvířecích kostí, avšak největší pozornost si zasluhuje bohatá kolekce kostěných nástrojů, kterých byly téměř tři desítky.

Laboratorní zpracování materiálu není ještě dokončeno a nelze tedy podrobněji referovat o náplni objektů. Již v této fázi zpracování výzkumu lze však konstatovat, že význam záchranného výzkumu ve Velkých Pavlovicích spočívá jednak v možnosti srovnání nálezů z únětického pohřebiště a ze současného sídliště a jednak ve významu a interpretaci nálezu věteřovského "hromadného hrobu".

Rettungsgrabung in Velké Pavlovice /Bez. Břeclav/. Im Zusammenhang mit Terrainherrichtungen in der Nähe der Haltestelle ČSD Velké Pavlovice, kam es zur Störung von prähistorischen Objekten. Auf dem Fundort wurde eine umfangreiche Rettungsgrabung durchgeführt, wobei es gelang, den Teil einer Úněticer und Věteřover Siedlung, ein nicht datierbares Grab und ein Úněticer Gräberfeld mit 22 Gräbern zu untersuchen.

Auf dem Gräberfeld der Úněticer Kultur aus dem vorklassischen Zeitabschnitt waren die Gräber, bis auf eines /H 23/, in zwei Gruppen eingeteilt, die unregelmässige Reihen bildeten. Westlich von der ersten Gruppe fand man noch zwei jüngere Gräber aus der klassischen Phase /H 21, 22/. Mehr als die Hälfte der Gräber war bereits in der Vergangenheit ausgeraubt worden, in den ungestörten Objekten befanden sich die Skelette in Hockerlage auf der rechten oder linken Seite. Fast ein Viertel der Gesamtzahl bildeten Doppel- und Drillingsgräber, in sieben Gräbern gelang es Spuren von Holzsärgen zu erfassen und in H 22 waren auch Reste von Handhaben in den Sargecken erhalten.

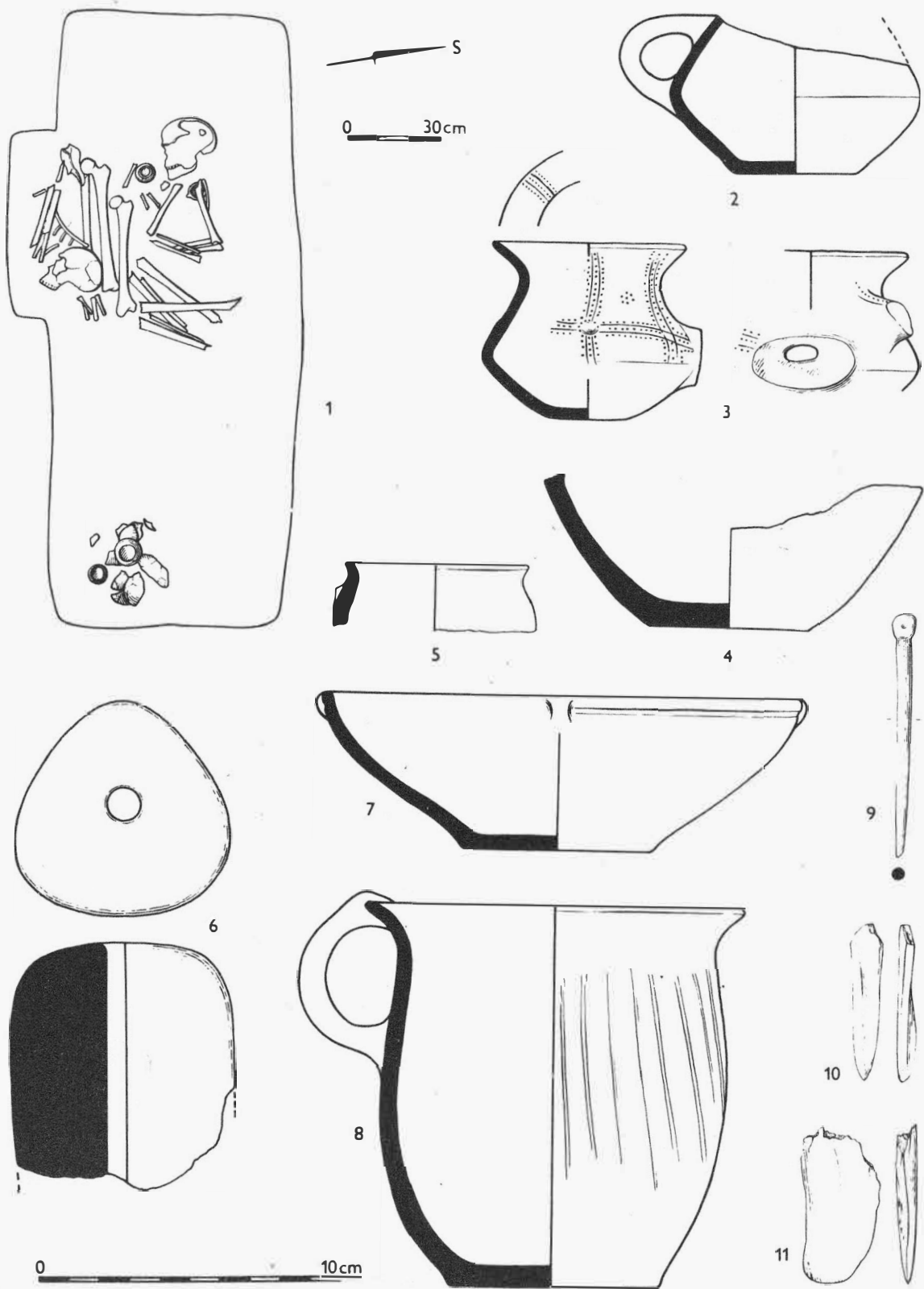
Auf der gleichzeitigen Úněticer Siedlung, 150 m von dem Gräberfeld entfernt, wurden 41 Gruben und Pfostengruben untersucht. Eine interessante Entdeckung brachte Grube Nr. 10, wo man auf dem Boden ein Menschenskelett in ungewöhnlicher Lage auf dem Bauche und mit angehockten Füßen unter dem Körper fand. Im weiteren Teil des Fundortes erstreckte sich eine Siedlung aus dem Zeitabschnitt des Věteřover Types. Die Grabung erfasste insgesamt 22 Siedlungsobjekte. Der wichtigste Beitrag der Rettungsgrabung in Velké Pavlovice ist der Fund eines Věteřover "Massengrabes" auf dem Boden des Objektes Nr. 6. In verschiedenen Lagen ruhten hier insgesamt 8 Menschenskelette, zwei Erwachsene und sechs Kinder verschiedenen Alters. Bei einem Skelett fand man Überreste eines kleineren Tieres.

KOSTRY Z JÁMY VĚTEŘOVSKÉHO TYPU VE VELKÝCH PAVLOVICÍCH /okr. Břeclav/

Milan Stloukal, Národní muzeum Praha

Při výzkumu S. Stuchlíka ve Velkých Pavlovicích bylo v roce 1981 nalezeno v jámě věteřovského typu 8 lidských koster. Antropologický materiál byl dán k rozboru do antropologického oddělení Národního muzea a zde jsme mohli po laboratorním zpracování udělat toto základní určení:

Kostra č. 1 - žena, 30 - 40 let. Zlomky lebky, ale jinak dobře zachované kosti.

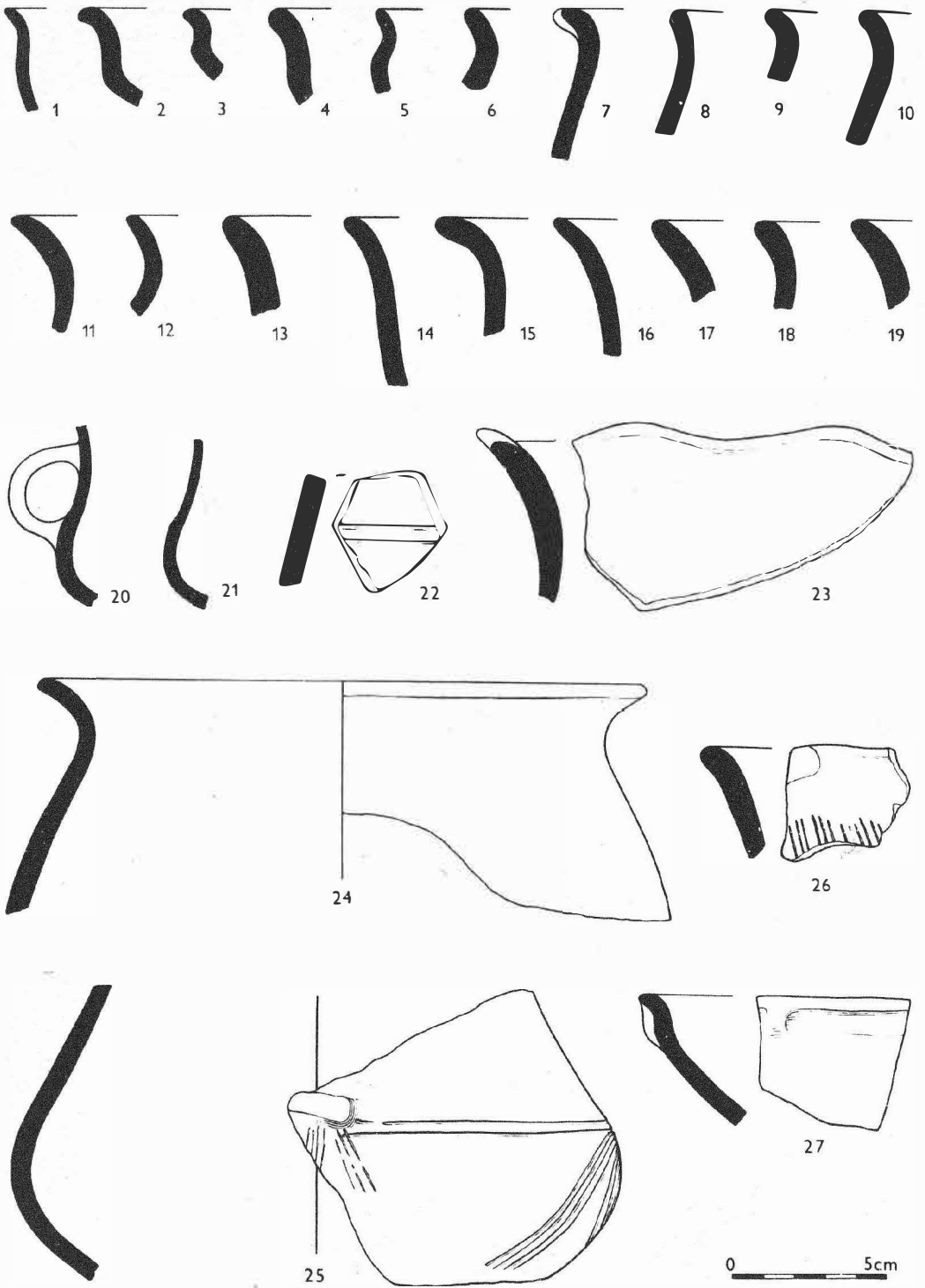

Obr. 20

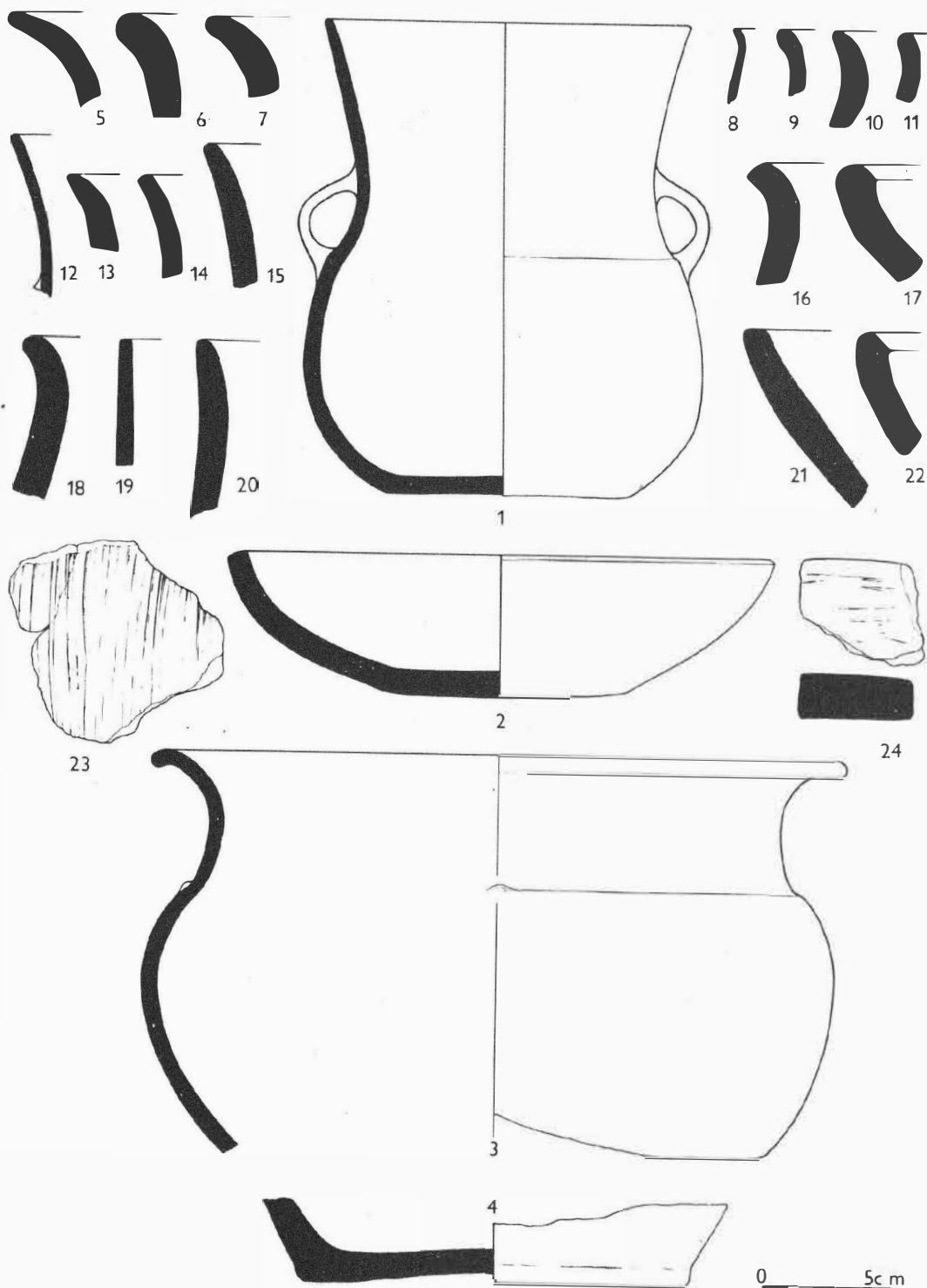
Velké Pavlovice /okr. Břeclav/. 1-4 únětický hrob č. 4; 5-11 nálezy z únětické jámy č. 10 - 1-4 Únětice Grab Nr. 4; 5-11 Funde aus der Úněticer Grube Nr. 10.

Obr. 21
 Velké Pavlovice /okr. Břeclav/, Keramika z únětické jámy č. 10. - Keramik aus der Úněticer Grube Nr. 10.

Obr. 22
 Velké Pavlovice /okr. Břeclav/. Keramika z únětické jámy: č. 10. - Keramik aus der Üněticer Grube
 Nr. 10.

Obr. 23
 Velké Pavlovice /okr. Břeclav/. Keramika z věteřovské jámy č. 17. - Keramik aus der Věteřov-Grube
 Nr. 17.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Pouлік
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulní straně: nádoba z pohřebiště kultury popelnicových polí v Bolelouci
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEL - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodcjně